

Zittingsdocument

B9-0185/2019

25.11.2019

ONTWERPRESOLUTIE

naar aanleiding van verklaringen van de Raad en de Commissie

ingediend overeenkomstig artikel 132, lid 2, van het Reglement

over recente acties van de Russische Federatie tegen Litouwse rechters, officieren van justitie en onderzoekers die betrokken zijn bij het onderzoek naar de tragische gebeurtenissen op 13 januari 1991 in Vilnius (2019/2938(RSP))

**Kati Piri, Birgit Sippel, Raphaël Glucksmann, Juozas Olekas,
Vilija Blinkevičiūtė**
namens de S&D-Fractie

Resolutie van het Europees Parlement over recente acties van de Russische Federatie tegen Litouwse rechters, officieren van justitie en onderzoekers die betrokken zijn bij het onderzoek naar de tragische gebeurtenissen op 13 januari 1991 in Vilnius (2019/2938(RSP))

Het Europees Parlement,

- gezien zijn eerdere resoluties over Rusland en de betrekkingen tussen de EU en Rusland,
 - gezien de gedachtewisselingen met de minister van Justitie van Litouwen die plaatsvonden tijdens de vergadering van de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken van 12 november 2019,
 - gezien artikel 132, lid 2, van zijn Reglement,
- A. overwegende dat de regionale rechtbank van Vilnius op 27 maart 2019 uitspraak heeft gedaan in de zogenaamde “13 januari-zaak”, waarbij Dmitri Jazov, voormalig minister van Defensie van de Sovjet Unie, Vladimir Uschoptsjik, voormalig garnizoenscommandant van het Sovjetleger in Vilnius, Michail Golovатов, voormalig bevelhebber van de speciale troepen van de KGB, en 64 Russische, Wit-Russische en Oekraïense burgers schuldig werden verklaard aan oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid vanwege hun betrokkenheid bij de aanval van de Sovjet-Unie op demonstranten in Vilnius op 13 januari 1991; overwegende dat tegen deze uitspraken beroep is ingesteld;
- B. overwegende dat alle personen die betrokken waren bij deze aanval bij verstek zijn veroordeeld, met uitzondering van Joeri Mel en Gennadi Ivanov, twee voormalige officieren van het Sovjetleger, en dat de verdachten zijn veroordeeld tot gevangenisstraffen tot 14 jaar; overwegende dat deze arresten, die in het voorjaar van 2019 werden gewezen, betrekking hebben op de tragische gebeurtenissen na de Litouwse onafhankelijkheidsverklaring van 11 maart 1990 en de pogingen van de Sovjet-Unie om Litouwen te dwingen om deze onafhankelijkheidsverklaring in te trekken, en die in de herfst van 1990 begonnen met een economische blokkade en uiteindelijk in januari 1991 zijn uitgemond in een gewelddadige poging om de Litouwse regering omver te werpen;
- C. overwegende dat bij deze gebeurtenissen 14 burgers werden gedood en meer dan 800 burgers gewond zijn geraakt toen zij op vreedzame wijze probeerden de televisietoren van Vilnius te verdedigen; overwegende dat het repressieve optreden van de veiligheidstroepen van de Sovjet-Unie doorging tot augustus 1991, toen er in Moskou een poging tot een staatsgreep werd gedaan;
- D. overwegende dat het onderzoek door de Litouwse autoriteiten en de inspanningen om de verdachten voor de rechter te brengen zeer veel tijd in beslag genomen hebben en moeizaam verliepen, omdat de Russische en Wit-Russische autoriteiten weigerden om hun medewerking te verlenen en verzoeken van Litouwen om juridische ondersteuning

negeerden of afwezen, en voor het laatst een verzoek gedeeltelijk inwilligden in 2008;

- E. overwegende dat Rusland meteen negatief op de uitspraak heeft gereageerd en dat de Russische Doema heeft gesteld dat het proces een “politiek proces” was en “een poging om de geschiedenis te herschrijven”, en dat het Russische Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft aangekondigd “het er niet bij te zullen laten”;
 - F. overwegende dat de onderzoekscommissie van de Russische Federatie tussen juli 2018 en april 2019 diverse strafrechtelijke procedures heeft ingeleid tegen Litouwse rechters, officieren van justitie en onderzoekers die betrokken waren bij het onderzoek naar of de uitspraak in de “13 januari-zaak”, op grond van de artikelen 299 en 305 van het Wetboek van Strafrecht van de Russische Federatie, die voorzien in strafrechtelijke aansprakelijkheid voor “het opzettelijk voor de strafrechter dagen van een onschuldig persoon” en voor “bewust onjuiste uitspraken, besluiten of andere juridische handelingen van een rechter of rechters”;
 - G. overwegende dat de kans bestaat dat de Rusland gaat proberen om een internationaal aanhoudingsbevel uit te laten vaardigen tegen de Litouwse functionarissen die betrokken waren bij dit proces;
 - H. overwegende dat de rechtsstaat een van de gemeenschappelijke waarden is waarop de Unie is gegrondvest; overwegende dat de Commissie, samen met het Parlement en de Raad, op grond van de Verdragen verantwoordelijk is voor het waarborgen van de eerbiediging van de rechtsstaat als fundamentele waarde van de Unie, en ervoor moet zorgen dat het recht, de waarden en de beginselen van de Unie worden geëerbiedigd;
 - I. overwegende dat tot die beginselen behoren: het legaliteitsbeginsel, dat een transparant, controleerbaar, democratisch en pluralistisch proces voor de vaststelling van wetgeving omvat, rechtszekerheid, een verbod van willekeur bij de uitvoerende macht, onafhankelijke en onpartijdige rechters, doeltreffende rechterlijke toetsing, met inbegrip van de volledige eerbiediging van de grondrechten, en gelijkheid voor de wet;
1. veroordeelt de strafrechtelijke procedures die door de Russische autoriteiten zijn ingesteld tegen de Litouwse functionarissen die betrokken waren bij de zogenaamde “13 januari-zaak”; is van oordeel dat het optreden van de Russische autoriteiten ter zake onrechtmatig is en in strijd is met de beginselen van de rechtsstaat;
 2. spreekt zijn solidariteit uit met de Litouwse functionarissen en rechters die door Rusland in staat van beschuldiging zijn gesteld en steunt de inspanningen van de Litouwse regering om deze zaak onder de aandacht te brengen en om te voorkomen dat de personen die door de Russische autoriteiten ten onrechte in staat van beschuldiging zijn gesteld, schade ondervinden of gevaar lopen;
 3. dringt er bij de Russische autoriteiten op aan deze aanklachten in te trekken en geen internationale aanhoudingsbevelen uit te vaardigen, noch via Interpol, noch bilateraal; verzoekt de Russische autoriteiten om het onderzoek niet langer te dwarsbomen, maar ten volle samen te werken met de Litouwse autoriteiten om deze zaak tot een oplossing te brengen en de schuldigen te bestraffen;
 4. verzoekt de voorzitters van de Raad en de Commissie en de VV/HV om deze zaken

nauwlettend te volgen, deze kwesties binnen verschillende fora en bijeenkomsten met Rusland aan te kaarten en aan het Parlement verslag uit te brengen over hun contacten met de Russische autoriteiten, en de Russische autoriteiten duidelijk te maken dat de Europese Unie zich in dit geval en in andere soortgelijke gevallen als een eenheid opstelt en dat de lidstaten onderling solidair zijn; verzoekt de lidstaten om deze kwestie in hun contacten met de Russische autoriteiten aan de orde te stellen;

5. verzoekt alle lidstaten en andere ondertekenaars van het Statuut van ICPO-Interpol om internationale aanhoudingsbevelen met betrekking tot de aangeklaagde Litouwse functionarissen te negeren; verzoekt Interpol om verzoeken van Rusland om dergelijke aanhoudingsbevelen uit te vaardigen te negeren;
6. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de vicevoorzitter van de Commissie / hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, de Raad en de Commissie, de secretaris-generaal van de Raad van Europa, de president, de regering en de Doema van de Russische Federatie, Europol en Interpol.